herpy

GEKKOER

Alsophylax pipiens

Alsophylax pipiens er en liten, nattaktiv gekko fra Sentral-Asias ørkener og stepper, der somrene er varme og vintrene kalde. Den blir 7-9 cm lang med hale, ligger i vinterdvale fra høsten til våren, og hannene kan gi fra seg en plystrende lyd. Stellet bygger på klimaet i utbredelsesområdet.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Even-fingered gecko Tidligere navn: *Lacerta pipiens; Alsophylax microtis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**7-9 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Ørken, halvørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**40 × 30 × 30 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**15-20 °C**
Luftfuktighet	**30-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Vinterhvile	**8-12 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**40-60 dager** ved 26-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Alsophylax pipiens er en liten, slank gekko med et forholdsvis stort, lett flattrykt hode og rette, smale tær uten de utvidede heftskivene som mange andre gekkoer har. Kroppen måler 27-42 mm fra snute til kloakkåpning, i gjennomsnitt omtrent 33 mm, og halen er omtrent like lang, så totallengden er 7-9 cm.

Oversiden er blekt gulaktig, brun eller gråbrun med fem brede, utvisket tverrbånd som kan være oppløst i rekker av flekker. Undersiden er hvitaktig, ofte med et sitrongult skjær. Nakken, ryggen og halerota er dekket av små kornskjell med spredte, større og lett hvelvede knuter imellom.

Artsnavnet kommer av latin pipio, å pipe, og passer til hannenes lyd: om natten og av og til om dagen gir de fra seg en metallisk plystring som minner om en fuglestemme.

Arten ble beskrevet av Peter Simon Pallas under navnet *Lacerta pipiens* og er typeart for slekten *Alsophylax*. Navnet *Alsophylax microtis* er slått sammen med den. Genetisk består *A. pipiens* av flere tydelig adskilte linjer, så arten i sin nåværende avgrensning rommer sannsynligvis flere arter. I Europa finnes den bare på Bogdo-fjellet ved nedre Volga, og den er etter

Euleptes europaea Europas nest minste øgle.

Det finnes bare lite kunnskap om artens liv i fangenskap. Levealderen i boksen (5-10 år) er et anslag for en liten gekko og ikke målt for arten.

Utbredelse og leveområde

Alsophylax pipiens har en stor utbredelse i Sentral-Asia: fra Astrakhan-området i det sørlige Russland mellom Volga og Ural gjennom Kasakhstan, fra Det kaspiske hav til Zajsansjøen, og mot sør til Usbekistan, det nordlige Turkmenistan og Kirgisistan. Mot øst når den det nordvestlige Kina og det sørlige Mongolia (Gobi). Typelokaliteten er Bogdo-fjellet ved Volga, artens eneste forekomst i Europa.

Opplysninger fra det nordøstlige Iran er ikke bekreftet, og arten finnes ikke i Afghanistan. I Gobi lever den opptil omtrent 1.500 m over havet. Arten vurderes på IUCNs globale rødliste som ikke truet, og bestanden er stabil.

> **Naturlig utbredelse:** Mongolia, Russland, Kasakhstan, Usbekistan, Turkmenistan, Kirgisistan og Kina.

LEVEOMRÅDE

Alsophylax pipiens lever i tørre, åpne landskap: steinete bynkestepp, skråninger av kalk og leire og de fjellrike delene av Gobi-ørkenen. Ved Volga finnes den særlig i sprekker og revner ved foten av kalk- og leireskråningene. Om dagen skjuler den seg i sprekker og hull og kommer frem i mørket; bare om våren, i overskyet vær, er den også fremme om dagen.

Klimaet er sterkt kontinentalt med varme, tørre somre og kalde vintre med frost. Fra oktober-november til mars-april ligger dyrene i vinterdvale dypt nede i hull og sprekker. Aktive dyr har i naturen en kroppstemperatur på omtrent 25 °C.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Alsophylax pipiens*. Klimaet i utbredelsesområdet er tørt og kontinentalt med varme somre og kalde vintre, og arten lever i sprekker i leire, kalk og stein. *Teratoscincus scincus* lever i en stor del av det samme området, men på åpen sand.

Et par kan holdes i et terrarium på 40 × 30 × 30 cm. Bunnarealet betyr mest, men arten lever på og mellom steiner, så en bakvegg av stein eller kork med sprekker gir både skjul og ekstra plass. Bruk en bunn av sand blandet med leire eller jord som kan holde formen, og legg flate steiner og skifer slik at det oppstår smale sprekker i både den varme og den kjølige enden. Steinene må stå direkte på bunnen, slik at de ikke kan skli. Terrariet må ha god ventilasjon og et tettsluttende lokk, for arten er liten og rask.

TEMPERATUR

Lag en gradient. Om dagen holdes terrariet på 25-28 °C med et varmested på 30-35 °C under en lampe styrt av en termostat. Om natten faller temperaturen til 15-20 °C. Aktive dyr har i naturen en kroppstemperatur på omtrent 25 °C, så terrariet må ikke være varmt hele veien.

Vinterdvalen hører med til årsrytmen. Senk temperaturen og dagslengden gradvis om høsten, og hold dyrene på 8-12 °C i 8-12 uker. Det er kortere og varmere enn i naturen; den presise temperaturen under vinterdvalen er ikke dokumentert for arten. Bare sunne dyr i god hold skal gå i vinterdvale, og de må ha tilgang til vann. Bruk digitale termometre i begge ender av terrariet.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luften skal være tørr, omtrent 30-40 %. Gi en veldig lav skål med ferskt vann som skiftes jevnlig, og legg et par steiner i, slik at små dyr ikke kan drukne. Sprøyt en del av innredningen lett en gang i uken, og la den tørke opp igjen. En sprekk eller et skjul med litt fuktigere bunn hjelper ved hudskifte.

LYS OG UVB

Alsophylax pipiens er aktiv om natten, så UVB er ikke nødvendig når fôrdyrene pudres med kalk og D3-vitamin. Et svakt UVB-rør kan brukes hvis det er skygge og skjul nok.

Ha lyset på 12-14 timer om dagen om sommeren, og gjør dagene kortere om høsten frem mot vinterdvalen. Styr lyset med en tidsbryter.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten lever av små leddyr. Gi små fôrdyr: spretthaler, bananfluer, små sirisser og nyklekte kakerlakker. Byttet må ikke være bredere enn avstanden mellom dyrets øyne.

Fôr om kvelden, unge dyr daglig og voksne to eller tre ganger i uken. Fjern rester neste morgen. Fôrdyrene må selv ha fått grønt eller ferdigfôr. Pudre dem med kalk ved hver andre fôring og med vitaminer en gang i uken til to ganger i måneden. Stopp fôringen 1-2 uker før vinterdvalen, slik at tarmen er tom når temperaturen senkes.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Alsophylax pipiens er et lite, sky og raskt dyr som ikke egner seg til håndtering. Halen kan knekke av hvis man griper rundt den. Dyret er mest aktivt etter mørkets frembrudd, og hannene kan høres plystre.

Sosiale forhold i fangenskap er ikke dokumentert. To hanner holdes ikke sammen. Enkeltvis eller som par i et terrarium med mange sprekker og skjul er den sikreste løsningen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alsophylax pipiens blir kjønnsmoden i begynnelsen av sitt andre leveår, omtrent 12 måneder gammel. Hannene kjennes på en rekke av 8-13 porer foran kloakkåpningen og på hemipenisbulene ved halerota. Vent med avl til hunnen er utvokst og i god hold.

PARRING

Eggleggingen begynner i slutten av mai, så paringen skjer om våren, kort etter vinterdvalen. Vinterdvalen styrer årsrytmen og er sannsynligvis en forutsetning for avl. Hold øye med hannen og hunnen når de settes sammen, og fjern hannen hvis han jager hunnen iherdig.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger ett og noen ganger to hardskallede egg om gangen og legger flere ganger fra slutten av mai til slutten av juni. Gi henne et lett fuktig hjørne med sand og leire under en stein eller i en sprekk, og sørg for rikelig med kalk og fôr i eggleggingsperioden.

INKUBASJON

Inkubasjonstiden er ikke dokumentert. Egg som legges fra slutten av mai, klekkes i naturen fra juli, så utviklingen går forholdsvis raskt i sommervarmen. Boksens 40-60 dager ved 26-28 °C er et anslag ut fra den rytmen. Flytt eggene forsiktig, uten å vende dem, til en liten ventilert boks med lett fuktig vermikulitt, og hold temperaturen jevn.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene måler omtrent 17 mm fra snute til kloakkåpning ved klekkingen og sees i naturen fra juli. De får de minste fôrdyrene, som spretthaler, bananfluer og nyklekte sirisser, daglig og pudret med kalk, i en liten faunaboks med skjul, en varm flekk og en veldig lav vannskål. Unger fra sensommeren må være godt fôret før de går inn i sin første vinterdvale.

Helse og vanlige feil

Det er ikke dokumentert sykdommer som er spesielle for *Alsophylax pipiens* i fangenskap. De typiske feilene for små ørkengekkoer er:

- For lite kalk og D3-vitamin, som kan gi bløte bein og skjelvinger.
- For høy fuktighet og dårlig ventilasjon, som gir hud- og luftveisproblemer.

- For høye temperaturer hele døgnet og hele året, når arten er tilpasset kjølige netter og kalde vintre.
- Vinterdvale med et magert eller sykt dyr eller med fôr i tarmen.
- Tapt hale. Halen kastes ved stress eller fastholding og vokser bare delvis ut igjen.
- Hudrester på tær og halespiss. Sitter det rester, sett dyret et par timer i en boks med vått tørkepapir.

Et sunt dyr er årvåkent og har klare øyne og en fyldig hale. Søk veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt eller slutter å spise.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.